

'הקטר חלבים ואיברים' – כשר כל הלילה

מחלוקת רש"י והרמב"ם

ספר ויקרא פרק ו

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) צו אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זאת תֹּרַת הָעֹלָה הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְרָה בוֹ:

רש"י על ויקרא פרק ו פסוק ב

זאת תורת העולה וגו' – הרי הענין הזה בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה וכו'...

אע"פ שמצוות ההקטרה בשעתה: היא מבעוד יום

מנחות דף עב/א

אמר ר' שמעון בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה ולא היה ממתין להם עד שתחשך.

רש"י מנחות דף עב/א

אברים ופדרים כשרין כל הלילה ולא היה ממתין – לאברי תמידין ומוספין לשבת עד שתחשך אלמא דחינן שבת משום חביבה מלוא בשעתה:

אעפ"כ אם לא הקטירו ביום – אפשר להקטירם מדאורייתא

[אם השלימו כל עבודותיה מבעוד יום] 'כל הלילה'

אבל לדעת הרמב"ם - מדרבנן גזרו שלא יקטירום אלא עד חצות הלילה

כדי להרחיק את האדם מן העבירה!

משנה ברכות פ"א מ"א

... ולא זו בלבד [ק"ש של ערבית], אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצוותה עד שיעלה עמוד השחר – הקטר חלבים ואיברים מצוותן עד שיעלה עמוד השחר וכל הנאכלין ליום אחד מצוותן עד שיעלה עמוד השחר – ולמה אמרו חכמים עד חצות? כדי להרחיק את האדם מן העבירה!

רש"י ברכות דף ב/א

אם כן למה אמרו חכמים עד חלוא – בקריאת שמע ובאכילת קדשים [אבל לא ב'הקטר חלבים!]: כדי להרחיק אדם מן העבירה – ... והקטר חלבים דקתני הכא לא אמרו זו חכמים עד חלוא כלל, ולא נקטו להו הכא, אלא להודיע שכל דבר הנוהג כלילה כשר כל הלילה...

טעמו של רש"י להחרגת 'הקטר החלבים':

היכן שהתורה במפורש התירה כל הלילה, לא גזרו חכמים לצמצם הזמן מדאורייתא

רמב"ם תמידין ומוספין פרק א – חולק על רש"י:

(ו) אע"פ שאין שוחטין אחר תמיד של בין הערבים, מקטירין כל דבר הראוי להקטרה כל היום ומקטירין איברי עולות והאימורין עד חצי הלילה כמו שביארנו במעשה הקרבנות ...

וצריך עיון:

דישנם הוכחות שגם הרמב"ם מסכים שבמקום שהתירה התורה במפורש לעשות המצוה – לא יגזרו חכמים להרחיק מן העבירה!

מדוע, א"כ, הוא חולק על רש"י?

מבאר הרבי בשיחתו:

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף יג/ב
ת"ל ואם האכל יאכל - בשתי אכילות הכתוב מדבר: אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח ...

אכילת אדם: המצוה על הנהנים לאכול מבעור הקרבן
אכילת מזבח: הקטרת האימורים לה' לריח ניחח

ההשוואה בין שתי האכילות – היא:

באכילת הנהנים 'ביום קרבנו' – שני עניינים בה:

א. קיום מצוות עשה של 'אכילת הזבח'
[יש בה ברכה ותנאים למשחה, לגדולה ו'אינו חי']
ב. אכילתם שוללת איסור של 'נותר'
[כל התנאים הללו אינם רלבנטיים]

גם בהקטרת חלבים ואיברים – שני עניינים בה:

א. הענין החיובי של מצוות ההקטרה ע"ג המזבח
ב. הקטרתם שוללת איסור של 'נותר'

רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו

(ג) איברים שפקעו מעל המזבח אם יש בהן ממש אפילו פקעו אחר חצות הלילה יחזיר [אע"פ שבר נצלו] שנאמר על מוקדה על המזבח כל הלילה...

(ד) כשמנתח איברי העולה מוליכין את כל הנתחים לכבש ומולחין אותם שם ואחר כך מעלין כל האיברים לראש המזבח ... ואיברים שצלאן ואחר כך העלין למזבח [ביום] אין בהם משום ריח ניחוח:

לרמב"ם: 'כל הלילה' זה היתר ולא מצוה – יכולים לגזור

הקטרת החלבים – בעבודה שבנפש

ידועה דעת הרמב"ן שסוד הקרבנות הוא בהיותו 'משל' לנפש האדם, שמקריב את נפשו הבהמית ועושה בה כל סוגי העבודות שבקרבתו.

כיצד מקטירין חלבים בנפש-האדם?

'חלב' מסמל 'תענוג' [ושמועה טובה תדשן עצם]! ההוראה בעבודת האדם היא: 'כל חלב – להויה'!

שלא נטעה לחשוב:

שרק בדברי הרשות נדרשת מיהודי העבודה לנטרל את 'תענוגותיו' ולעסוק בצרכיו רק לשם שמים

אבל בענייני קדושה ומצוה מה איכפת לנו שישה לו 'תענוג' בזה? אדרבה!

מלמדת אותנו התורה:

שגם בקרבנות שלמים – שאכילתם היא קדושה ומצוה אסור לאכול מהם

עד שלא הקטירו את ה'חלב' [התענוג האישי] כדי להדגיש שקיומה לא מתוך 'תענוגו האישי' אלא מצד המצוה והוראת השולחן ערוך!

ואע"פ

שמצוה צריכה אמנם להיעשות

בחיות ובהתלהבות

לא מתוך 'כפיה' אלא מתוך 'כיף'

אבל יש להיזהר

שתענוגו וחיותו נובעים

אך ורק מהזכות לקיים רצון בוראו

ולא מתחושות-אישיות צדדיות

אימתי יש להקטיר התענוג?

עיקר ההקטרה צ"ל 'ביום' אף שאפשר להקטיר גם ב'לילה'

יום – מסמל תחום התומ"צ שלו
לילה – מסמל תחום דברי הרשות שלו

בדברי הרשות

[אכילת בשר חולין]

אצ"ל שה'חלב' אסור

שיש לעסוק בהם ללא 'תענוג' רק 'יגיע כפך' [אבל אינה בגדר 'מצוה', אלא מניעת התענוג]

בענייני תורה ומצוות

[אכילת קדשים]

בזה עלול יהודי להשלול עצמו

אזי גם אם יש לו 'תענוג-אישי' – לא נורא!

שהרי 'מתוך שלא לשמה – בא לשמה'

•

מחדשת התורה ומצווה עליו:
עליך לוותר על 'התענוג-היישיות'

כגון:

ויתור על העונג ב'חידושי-תורה' שחידשת

באם אינם מתאימים לדברי חז"ל

ולא להתעקש על חידושי

כדי להפגין את 'גאונותו'

ויתור כזה הוא הוא: הקרבת החלב 'ביום'

מהיבט-פסיכולוגי – מבאר הרבי:

המושגים 'יום' ו'לילה'

אינם רק התחומים בהם עוסק היהודי

אלא מסמלים גם

מצבים-נפשיים באדם העובד:

מצב נפשי של 'יום'

שמאיר לו אור אלוקי

לא רק בעוסקו במצוות, אלא גם בדברי הרשות אינו רואה בהם רק 'בכל דרכיך דעה'

מצב-נפשי של 'לילה'

נשמתו רדומה

עליו להתמודד קשות לא למלאת תאוותיו

אלא לעסוק בהם רק 'לשם שמים'

עד שאפילו בענייני תומ"צ

קשה לו להרגיש בהם ללא איטרסים אישיים

במצב של 'יום'

מצווה הוא 'לעלות העונג' לשם שמים

[אתהפכא]

•

במצב של 'לילה'

איננו מסוגל להרגיש עונג-אלוקי

עליו רק 'לשלול את הנותר' - מה שמותר-מיותר

[איתכפיא]

אבל ישנה מעלה בעבודת ה'אתכפיא'

עבודת ה'שלילה':

'ולא ילין חלג חגי'

שדווקא בזכותה תבוא הגאולה

'עד בוקר'

'ולא יהיה לך עוד השמש לאור עולם... והיה

לך הוי' לאור עולם